

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaromíra Klepše, soudce JUDr. Vladimíra Gabriela Navrátila a soudkyně JUDr. Ing. Viery Horčicové ve věci

žalobkyně: **M. R.**
zastoupena advokátem Mgr. Lukášem Hojdnem, LL.B.
sídlem Francouzská 299/98, 101 00 Praha 2

proti
žalovanému: **Ministerstvo zdravotnictví**
sídlem Palackého náměstí 375/4, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí ministra zdravotnictví č. j. MZDR 28573/2024-4/PRO z 29. 11. 2024

takto:

- I. Rozhodnutí ministra zdravotnictví č. j. MZDR 28573/2024-4/PRO z 29. 11. 2024 **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení 14 363 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jejího zástupce, advokáta Mgr. Lukáše Hojdna, LL.B.

Odůvodnění:

1. Vymezení věci a napadené rozhodnutí.

1. Žalobkyně se podle zákona č. 297/2021 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky osobám sterilizovaným v rozporu s právem a o změně některých souvisejících zákonů,

domáhala žádostí z 18. 4. 2024 přiznání jednorázové peněžní částky ve smyslu § 4 odst. 1 tohoto. Žalobkyně nárok uplatnila za to, že byla dne 5. 11. 2010 protiprávně sterilizována v nemocnici v Českém Krumlově (Nemocnice Český Krumlov, a. s., dále jen „**poskytovatel zdravotních služeb**“). Oprávněnost své žádosti žalobkyně založila na tvrzení, že postup před samotným provedením sterilizace byl v rozporu s tehdy platnými právními předpisy (absence řádně odůvodněné žádosti, absence stanoviska sterilizační komise nebo absence poučení o reparabilitě zákroku) a že v době podpisu informovaného souhlasu jednala v omylu, jelikož nebyla řádně poučena o podstatě a důsledcích sterilizace a ze zdravotních dokumentů nabyla dojmu, že sterilizace představuje pouze vratnou formu antikoncepce.

2. Žalovaný žalobkyninu žádost rozhodnutím č. j. MZDR 28573/2024-4/PRO ze 7. 8. 2024 zamítl s odůvodněním, že žalobkyně neunesla důkazní břemeno, když neprokázala, že její souhlas se sterilizací nebyl svobodný a prostý omylu. Na základě zdravotnické dokumentace poskytovatele zdravotních služeb dospěl k závěru, že žalobkyně opakovaně vlastním podpisem potvrdila, že se sterilizací souhlasí a rozumí podstatě a následkům tohoto zákroku.
3. Proti tomuto rozhodnutí se žalobkyně bránila podáním rozkladu. V něm zopakovala svá dřívější tvrzení, podle nichž o sterilizaci nikdy nežádala a neudělila k ní informovaný souhlas. Vymezila se opětovně také vůči neúplnosti zdravotnické dokumentace, v níž absentuje žádost o sterilizaci i protokol z jednání sterilizační komise. Žalobkyně také odkázala na svůj nízký věk v době provedené sterilizace a na to, že forma informovaného souhlasu vylučovala její svobodnou vůli. Nakonec poukázala na obsah informovaného souhlasu, v němž chyběla informace o tom, že již nikdy nebude moci mít děti.
4. Žalobou napadeným rozhodnutím ministr žalobkynin rozklad zamítl. Vyšel zejména z obsahu poskytnuté zdravotnické dokumentace, jež podle jeho názoru dokládala souhlas žalobkyně s provedením sterilizace. Nenachází se v ní sice žádost o provedení sterilizace ani protokol z jednání sterilizační komise, nicméně z obsaženého informovaného souhlasu podepsaného žalobkyní před provedením zákroku lze dovodit její jednoznačnou podporu. Podobný informovaný souhlas je standardní součástí lékařských postupů v českém zdravotnictví a využívá se v zájmu efektivního narovnání informační asymetrie mezi zdravotnickým personálem a pacientem. Konkrétní informovaný souhlas použitý v případě žalobkyně pak podle žalovaného obsahoval adekvátní sdělení, z něhož i laik mohl dovodit, jaké důsledky budou spojeny s provedením sterilizace a že tato operace je nevratná.

2. Průběh soudního řízení.

5. Žalobkyně v žalobě namítla, že jí byla 5. 11. 2020 během porodu císařským řezem provedena sterilizace, s níž nikdy nesouhlasila, a splňuje tak předpoklady pro přiznání nároku podle zákona č. 297/2021 Sb. Uvedla, že v době provedení zákroku jí bylo pouhých 23 let a nelze mít za to, že byla srozumitelným způsobem a v dostatečném rozsahu informována o účelu, povaze, důsledcích a rizicích sterilizace. V rozporu s požadavky zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, a směrnice Ministerstva zdravotnictví ČSR č. LP-252.3-19.11.71 (dále jen „**směrnice**“) nepodala žalobkyně před provedením sterilizace písemnou a řádně odůvodněnou žádost o sterilizační zákrok, což podporuje závěr, že s jeho provedením nikdy nesouhlasila. Logicky pak nebyl naplněn ani další požadavek směrnice v podobě řádného odůvodnění takové žádosti.

6. Žalobkynin údajný souhlas dovozuje žalovaný jen ze dvou podepsaných informovaných souhlasů. Ty však žalobkyně podepsala den před plánovaným porodem a v den porodu, takže jednala pod tlakem okolností a její souhlas nelze považovat za svobodný, vážný a prostý omylu. Kromě toho byla žalobkyně uvedena v omyl, neboť v informovaných souhlasech není jasně napsáno, že žalobkyně po provedení sterilizace již nikdy nebude moci mít děti. Žalobkyně naopak nabyla dojmu, že sterilizace představuje vratnou operaci, která do budoucna možnost početí dalšího dítěte nevylučuje. To, že v informovaných souhlasech podobné jednoznačné poučení absentovalo, odporuje též § 11 směrnice. Žalobkyně poukázala rovněž na to, že v její zdravotnické dokumentaci chybí záznam jednání sterilizační komise, jejíž zasednutí a projednání žádosti je zákonnou podmínkou pro uskutečnění sterilizace podle § 5 směrnice.
7. Žalovaný ve vyjádření k žalobě setrval na názoru vyjádřeném v napadeném rozhodnutí a k jednotlivým žalobním námitkám do značné míry zopakoval své stanovisko z předcházejícího řízení. Uvedl, že žalobkyně podepsala dva informované souhlasy, jejichž obsah je dostačujícím dokladem, že si byla vědoma, o jakou operaci se jedná a jaké jsou s ní spojeny následky, včetně nereparability zákroku. K námitce nízkého věku žalovaný uvedl, že žalobkyně byla plně svéprávná a plnoletá a měla minimálně jeden den na to, aby si sterilizaci rozmyslela. Doplnil, že žalobkyně podepsala informované souhlasy před plánovaným císařským řezem, nikoliv během porodu. Žalovaný nezpochybnil, že se ve zdravotnické dokumentaci nenacházejí žádosti žalobkyně o sterilizaci ani protokolu o jednání sterilizační komise. Nejde však podle jeho názoru o okolnosti, které by byly relevantní pro posouzení nároku. Podle § 3 zákona č. 297/2021 Sb. je totiž rozhodující otázka svobodného souhlasu, a nikoliv to, zda byly dodrženy všechny zákonné předpoklady tehdy platných právních předpisů.
8. Při soudním jednání 22. 5. 2025 oba účastníci stručně zopakovali obsah dosavadních podání a setrvali na svých návrzích. Žalobkyně navrhla v žalobě několik důkazů, ale všechny jsou součástí správního spisu, jímž se dokazování neprovádí (rozsudek NSS 9 Afs 8/2008, č. 2383/2011 Sb. NSS z 29. 1. 2009).
9. Pro úplnost soud podotýká, že předvolal žalobkyni k jednání prostřednictvím jejího advokáta: v předvolání uvedl, že platí také pro samotnou žalobkyni. Její zástupce pak při jednání výslovně potvrdil, že žalobkyni o nařízení jednání informoval. Soud si je vědom nejednotnosti judikatury NSS k této otázce (z jedné její větve vyplývá, že jde o vadu řízení, k níž NSS přihlíží z úřední povinnosti), nicméně má za to, že jeho postup odpovídá převažující rozhodovací praxi NSS i smyslu zastoupení advokátem a že žalobkyně nebyla v důsledku něj nijak zkrácena na svých právech. Podrobněji tento postup vysvětlil v úředním záznamu, na č. l. 39 soudního spisu.

3. Posouzení věci.

10. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Soud přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí i řízení, které mu předcházelo, v rozsahu žalobních bodů, kterými je vázán [§ 75 odst. 1 a 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, (dále „s. ř. s.“)], jakož i z pohledu vad, k nimž je povinen přihlížet z úřední povinnosti; přitom vycházel ze skutkového a právního stavu v době vydání rozhodnutí.

11. Ze zdravotnické dokumentace, jež je součástí správního spisu, soud zjistil, že žalobkyně byla 4. 11. 2010 přijata u poskytovatele zdravotních služeb k porodu, který měl proběhnout na doporučení osobního gynekologa formou plánovaného císařského řezu (*sectio caesaria*). Šlo o její třetí porod císařským řezem (v této době měla žalobkyně již dvě děti). Z dokumentu „ošetřovatelská anamnéza GPO“ vyplývá, že žalobkyně dorazila do nemocnice ráno kolem 8:30 hodin. V době přijetí žalobkyně nerodila, nekrvácela a neměla kontrakce. Termín porodu dle ultrazvuku se shodoval s termínem, kdy mělo dojít k císařskému řezu, tj. 5. 11. 2010. K samotnému porodu, jehož součástí byla i sterilizace, došlo dne 5. 11. 2010 mezi 10:15 a 11:01 hodin. Poporodní adaptace proběhla bez problémů a žalobkyně byla dne 10. 11. 2010 propuštěna.
12. První zmínka o sterilizaci se objevuje v obecném informovaném souhlasu s operačním výkonem nazvaném jako „operace, anestézie, diagnostické a léčebné postupy“, který má předtištěný text poučení používaný zřejmě pro celou škálu blíže nespecifikovaných zákroků. Na první straně tohoto souhlasu je ručně vepsáno „*sectio caesaria a sterilizace – přerušení vejcovodů*“, na druhé straně je pak ručně doplněno „*sterilizace – možnost selhání sterilizace – pacientka poučena i o možném otěhotnění*“ a dále podpis žalobkyně. Konkrétnější informace či souvislosti se sterilizací zde uvedeny nejsou. Poslední strana tohoto informovaného souhlasu pak obsahuje ručně doplněnou kresbu vaječníků s přeškrtnutými vejcovody. Tento obecný informovaný souhlas žalobkyně podepsala 4. 11. 2010 v 10:30 hodin.
13. Specificky ve vztahu ke sterilizaci podepsala žalobkyně celkem dva informované souhlasy. První z nich je datován 4. 11. 2010 ve 13:30 hodin, druhý byl podepsán 5. 11. 2010 v 8:00 hodin. Oba tyto souhlasy jsou totožné, jsou obsaženy na předtištěném formuláři, který je označen jako „Informovaný souhlas pacientky s operačním výkonem – sterilizace“. Uvádí se v nich, že sterilizace je „chirurgické přerušení průchodnosti vejcovodů“, a dále je zde obsažen veskrze odborný popis toho, jak operace probíhá, jaké mohou nastávat komplikace a jak probíhá pooperační průběh. Na závěr obsahuje informovaný souhlas předtištěné prohlášení, že pacientka všem informacím dobře porozuměla a s provedením výkonu souhlasí, přičemž si uvědomuje, „že ani přerušení funkce vejcovodů není 100% antikoncepční metoda“ a existuje 0,1 – 0,4% možnost jejího selhání. V informovaném souhlasu se nehovoří o tom, zda jde o zákrok, jehož důsledky by se daly později zvrátit. V prvním z informovaných souhlasů je dále zaškrtnuto „Ano“ u předtištěného textu, podle něž pacientka potvrzuje, že bylo lékařem poskytnuto poučení, vysvětlení, co je obsahem písemného souhlasu a že pacientka měla možnost klást otázky, na které bylo zodpovězeno. Konečně je zde uvedeno předtištěné prohlášení, že pacientka měla dostatek času si vše rozvážit a poučení považuje za dostatečné. Na konci informovaného souhlasu je připojen podpis žalobkyně, jakož i podpis MUDr. H. K., ošetřující lékařky. U druhého z informovaných souhlasů schází jméno lékaře i zaškrtnutí shora popsáno políčka „Ano“.
14. Pokud jde o záznamy zdravotnického personálu, objevuje se sterilizace v chorobopise poprvé v záznamu MUDr. H. K., který byl pořízen poskytovatelem zdravotních služeb dne 4. 11. 2010 v 11:33 hodin. Ve srovnatelném záznamu z téhož dne provedeném v 10:41 hodin sterilizace ještě zmíněna není a hovoří se pouze o ukončení těhotenství císařským řezem.
15. Před zhodnocením relevantní právní úpravy a její aplikací na projednávaný případ považuje soud za potřebné vytknout před závorku následující. Žaloba se týká problematiky protiprávních sterilizací, k nimž v minulosti docházelo na území České republiky za tiché podpory státu, jehož politika tím mj. sledovala omezení počtu narozených dětí ve vybraných „problematických“ skupinách obyvatel (srov. k tomu důvodovou zprávu k zákonu č.

297/2021 Sb. nebo Závěrečné stanovisko veřejného ochránce práv ve věci sterilizací prováděných v rozporu s právem a návrhy opatření k nápravě ze dne 23. 12. 2005, sp. zn. 3099/2004/VOP). Nástrojem této politiky se přitom stala sterilizace jakožto zákrok, v jehož důsledku dochází k nevratné ztrátě reprodukční funkce pohlavních orgánů, a která tak představuje podstatný zásah do nejintimnější sféry jednotlivce, do jeho tělesné integrity a také do jeho soukromého a rodinného života (význam sterilizace z pohledu základních lidských práv v minulosti opakovaně vyzdvihl také Evropský soud pro lidská práva – srov. např. *V. C. proti Slovensku*, rozsudek z 8. 11. 2011, č. 18968/07, nebo *Maděrová proti České republice*, rozhodnutí z 8. 6. 2021, č. 32812/13).

16. Stát, vědom si tohoto bezpráví, přijal v rámci snahy o reparaci způsobených újem zákon č. 297/2021 Sb., jehož cílem bylo ženám, které se staly obětí výše uvedené politiky, poskytnout určitou formu satisfakce v podobě jednorázové peněžité částky. Jak přitom zdůraznil Nejvyšší správní soud (dále „NSS“), plnohodnotné vyrovnání s protiprávním jednáním státu se v tomto případě nemůže omezit jen na prosté přijetí zákona. Je třeba zajistit, aby v souladu se smyslem a účelem této normy byla postiženým osobám zajištěna *skutečná a efektivní* možnost dosáhnout nápravy vzniklého stavu v podobě obdržení zákonem stanovené peněžité částky (rozsudek č. j. 4 As 290/2022-42 ze 14. 11. 2023). Tyto okolnosti přitom musí mít správní orgány vždy na paměti při aplikaci zákona č. 297/2021 Sb. a řídit se jimi i soud při posuzování této žaloby.
17. Podle § 2, § 3 a § 4 odst. 2 zákona č. 297/2021 Sb. platí, že nárok je třeba přiznat každé fyzické osobě, která tento nárok uplatnila v souladu se zákonem č. 297/2021 Sb. do tří let od účinnosti tohoto zákona (i), pokud u ní byla v období od 1. července 1966 do 31. března 2012 (ii) provedena sterilizace (iii), přičemž se jednalo o sterilizaci v rozporu s právem (iv). Poněvadž mezi žalobkyní a žalovaným nebylo sporu o naplnění prvních tří podmínek pro přiznání nároku, věnoval se soud dále jen čtvrté podmínce, tj. podmínce sterilizace *v rozporu s právem*.
18. Sterilizaci v rozporu s právem se pro účely zákona č. 297/2021 Sb. rozumí zdravotní výkon zabraňující plodnosti, k jehož provedení oprávněná osoba neudělila souhlas, *nebo souhlas udělila při takovém porušení právních předpisů upravujících v rozhodném období provedení zdravotního výkonu zabraňujícího plodnosti anebo za takových okolností, jež vylučují nebo vážně narušují svobodu a prostotu omylu uděleného souhlasu* (§ 3 odst. 1 cit. zákona). Takovým porušením nebo okolnostmi se přitom podle § 3 odst. 2 téhož zákona rozumí zejména působení na oprávněnou osobou v podobě jakéhokoli nátlaku, donucení či přesvědčování, aby se zdravotnímu výkonu zabraňujícímu plodnosti podrobila, *nebo skutečnost, že oprávněná osoba nebyla srozumitelným způsobem a v dostatečném rozsahu informována o svém zdravotním stavu a o účelu, povaze, předpokládaném přínosu, možných důsledcích a rizicích navrhovaného zdravotního výkonu a o jiných možnostech řešení zdravotního stavu, jejich vhodnosti, přínosech a rizicích*.
19. Soud na tomto místě dále připomíná, že postupem, jakým se má řídit řízení o žádosti podle zákona č. 297/2021 Sb. a posuzování konkrétních případů o přiznání nároku, se podrobně zabýval NSS v rozsudku č. j. 9 As 61/2023-65 ze 4. 7. 2024. NSS předestřel, že byt' jde v řízení podle zákona č. 297/2021 Sb. o řízení o žádosti, nelze na něj aplikovat bez dalšího zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, se všemi důsledky týkajícími se zejména břemene tvrzení a břemene důkazu. Je třeba přihlídnout ke specifickému úmyslu zákonodárce, jak byl vymezen shora, jakož i ke skutečnosti, že žadatelky se budou často nacházet v důkazní nouzi. Z tohoto důvodu není podle Nejvyššího správního soudu možné po žadatelce požadovat,

aby sama vždy nade vši pochybnost prokázala naplnění všech předpokladů pro přiznání nároku a naopak postačí, pokud tato žadatelka „*předestře na první pohled plausibilní tvrzení, že v rozhodném období podstoupila sterilizaci v rozporu s právem.*“ Musí jít přitom „*o tvrzení hájitelné, které bude podepřeno indiciemi, které ve svém souhrnu nepřipouštějí jiné racionální vysvětlení situace či chování jednotlivých účastníků, než že k protiprávní sterilizaci žadatelky pravděpodobně došlo tak, jak žadatelka tvrdí.*“

20. NSS následně identifikoval tři možné případy, za nichž může správní orgán zamítnout žádost žadatelky o poskytnutí nároku (bod 37 citovaného rozsudku). Zamítnutí je možné zaprvé tehdy, pokud správní orgán obstará zdravotnickou dokumentaci, z níž bude vyplývat, že ke sterilizaci žadatelky nedošlo nebo tato sterilizace nebyla v rozporu s právem (tj. byla provedena na základě jejího nezpochybnitelného informovaného souhlasu), a zároveň nic nebude nasvědčovat tomu, že je zdravotnická dokumentace nedůvěryhodná. Zadruhé, když i přes neexistenci zdravotnické dokumentace nebudou tvrzení žadatelky hájitelná a správní orgán nezjistí nic z vlastní dohledací činnosti, co by k jejich důvěryhodnosti přispělo. A zatřetí, pokud sice žadatelka předestře hájitelná a na první pohled pravděpodobná tvrzení, avšak správní orgán tato tvrzení zpochybní a prokáže, že existuje jiná objektivní vysvětlení popsanych dějů a skutečností.
21. Výše uvedená právní východiska následně soud aplikoval na skutkové okolnosti projednávaného případu.
22. Žalovaný na podkladě dokumentů předložených v řízení žalobkyní a zdravotnické dokumentace, kterou si vyžádal od poskytovatele zdravotních služeb, žádost žalobkyně zamítl. Dospěl k tomu, že žalobkyně se sterilizací jednoznačně projevila svůj souhlas a v řízení před správními orgány nevyšly najevo žádné okolnosti, které by naznačovaly opak. Žalobkyně v žalobě vznesla celkem sedm námitek, jimiž se snažila tento závěr správního orgánu zpochybnit. Tyto její námitky přitom směřují ke společnému cíli, a sice přesvědčit soud o tom, že navzdory podepsanému informovanému souhlasu, jenž je k dispozici ve spisovém materiálu, ve skutečnosti k provedení sterilizace žalobkyně nikdy neudělila svobodný informovaný souhlas.
23. Jádrem věci je tedy posouzení splnění podmínek pro vznik nároku podle zákona č. 297/2021 Sb. žalovaným. Z hlediska uplatněných žalobních námitek je přitom stěžejní otázka informovaného souhlasu žalobkyně, a sice zda šlo v jejím případě o svobodný souhlas prostý omylu ve smyslu § 3 zákona č. 297/2021 Sb.
24. Žalobkyně předně namítala, že ke sterilizaci nikdy neudělila svobodný a informovaný souhlas, což podpořila dalšími námitkami, že jí v době zákroku bylo pouze 23 let a že jí byl první formulář s informovaným souhlasem předložen pouhý jeden den před plánovaným císařským řezem a druhý dokonce ráno v den porodu.
25. Ze zdravotnické dokumentace ani z jiných písemností obsažených ve spisovém materiálu nevyplývá, že by žalobkyně začala zvažovat sterilizaci dříve než právě 4. 11. 2010 krátce po přijetí do porodnice k plánovanému porodu císařským řezem. Ze zdravotnické dokumentace, kde se sterilizace poprvé zmiňuje na obecném poučení datovaném 4. 11. 2010 v 10:30, k němuž je připojena ruční kresba vaječníků, se *prima facie* jeví, že právě v tuto chvíli byla žalobkyně o možnosti sterilizace poprvé zpravena. Informovaný souhlas k zákroku pak žalobkyně udělila téhož dne ve 13:30, tj. jednak přibližně pouhé 3 hodiny po první informaci o sterilizaci, jednak ani ne 24 hodin před porodem (k němu došlo 5. 11. 2010 kolem 10:30). Soud navíc nemá důvod nevěřit tvrzení žalobkyně, že se po příjezdu do zdravotnického

zařízení nacházela ve složité a stresující situaci, v níž nebyla s to plnohodnotně vyhodnotit a posoudit všechny důsledky spojené s tímto velice invazivním a nevratným zákrokem. Tato tvrzení považuje soud s ohledem na shora uvedené i další okolnosti případu za plausibilní.

26. Naproti tomu soud nesouhlasí s argumentací žalovaného, který považoval odstup jednoho dne mezi rozhodnutím podstoupit sterilizaci (resp. udělením souhlasu s ní) a operací samotnou za dostačující. Ačkoliv v minulosti nebyl časový odstup mezi informací o zákroku, souhlasem a operací právně normován, není bez významu, že dnešní zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, v souvislosti se sterilizací požaduje, aby mezi podáním informace o podstatě sterilizace a jejích rizicích a udělením souhlasu byla přiměřená lhůta, která nesmí být kratší než 7, resp. 14 dnů (srov. § 15 odst. 1 zákona). Soud rovněž nepovažuje za dostačující tvrzení žalovaného, že ve věku 23 let byla žalobkyně plně svéprávná, a tedy schopná zhodnotit důsledky zákroku. Je totiž třeba vnímat, za jakých okolností byl informovaný souhlas udělen: že se žalobkyně nacházela na samém závěru těhotenství, byla přijímána do cizího prostředí poskytovatele zdravotních služeb a čekala ji náročná operace a příchod nového potomka na svět. Soud nepochybuje o tom, že uvedené okolnosti mohly mít nemalý vliv na rozhodovací schopnosti žalobkyně. Ostatně i důvodová zpráva k zákonu č. 297/2021 Sb. zmiňuje jako jednu z nežádoucích praxí, že k rozhodnutí o sterilizaci byly ženy přemlouvány pouhé hodiny před porodem, a to navzdory skutečnosti, že tehdejší regulace podle zákonodárce „rozhodně vylučovala situace, kdy byla nutnost sterilizace např. konstatována u příležitosti porodu, resp. císařského řezu a provedena jako prevence dalšího těhotenství, které mělo ohrožovat život ženy“.
27. Žalobkyně dále namítala, že byla při popisu informovaných souhlasů uvedena v omyl, pokud jde o otázku reparability zákroku, a nebyla si tedy vědoma toho, že přerušení vejcovodů se již nedá nijak zvrátit. Toto své tvrzení dále žalobkyně podpořila námitkou, podle níž v informovaném souhlasu absentovalo v rozporu s § 11 směrnice poučení, že jde o zákrok nevratný.
28. I tato tvrzení žalobkyně považuje soud za relevantní a věrohodná, a to zejména s přihlédnutím k ostatním námitkám, které žalobkyně v řízení uplatnila (psychické rozrušení před porodem, krátká doba mezi popisem souhlasu a samotnou sterilizací, nízký věk, absentující žádost o sterilizaci). V této souvislosti soud přihlédl zejména k tomu, že v informovaném souhlasu podepsaném žalobkyní není pro laika jasným a srozumitelným způsobem řečeno, že důsledkem sterilizace je *nevratná ztráta reprodukční funkce*, tj. že žadatelka nebude již nikdy po provedené sterilizaci moci mít děti. Informovaný souhlas poskytovatele zdravotních služeb dostupný ve správním spisu vyjasňuje podstatu sterilizace tak, že jde o „chirurgické přerušení průchodnosti vejcovodů“, přičemž na jednom ze souhlasů je připojen i obrázek vaječníků s naznačením, jak bude operace probíhat. Hovoří se také o tom, že sterilizace představuje antikoncepční metodu, která není 100%. Nikde v informovaném souhlasu však není ani zmínka o tom, že sterilizace vede k *trvalé* nemožnosti mít děti. Vědomost žadatelky jakožto laika o nevratnosti sterilizace pak nelze dovozovat pouze z toho, že je v informovaném souhlasu předtištěno formulářové sdělení „Všem výše uvedeným informacím jsem dobře porozuměla.“ nebo „Prohlašuji, že jsem shora uvedenému poučení plně porozuměl/a a výslovně souhlasím s provedením tohoto zdravotního výkonu.“
29. Další žalobní bod upozorňuje na to, že v žalobkynině chorobopisu v rozporu s tehdy platnou právní úpravou absentuje odůvodněná žádost žalobkyně o provedení sterilizace,

stanovisko sterilizační komise i povinné písemné poučení o tom, do jaké míry je sterilizace reparabilní.

30. Postup při provádění sterilizace upravovala výše zmíněná směrnice, podle níž byla sterilizace přípustná na žádost pacientky nebo s jejím souhlasem na žádost jejího ošetřujícího lékaře; uvedená žádost musela být řádně odůvodněna (§ 6). O sterilizaci rozhodovala tzv. sterilizační komise [§ 5 odst. 1 písm. b)]. Před samotným zákrokem potom musela pacientka podepsat souhlas s výkonem, jakož i že *bere na vědomí písemné poučení o tom, do jaké míry je sterilizační zákrok reparabilní*.
31. Ve zdravotnické dokumentaci se nenachází ani písemná žádost žadatelky, popř. její souhlas s žádostí ošetřujícího lékaře, ani stanovisko sterilizační komise, a není zde ani povinné písemné poučení o tom, do jaké míry je sterilizace reparabilní.
32. Žalovaný má pravdu, že podle § 3 zákona č. 297/2021 Sb. není relevantní *jakékoliv* porušení tehdejších předpisů upravujících postup při provádění sterilizace. Absence žádosti nebo stanoviska sterilizační komise by pak sama o sobě nutně nezakládala protiprávnost provedené sterilizace. V žalobkynině případě však bylo podle dostupných informací porušeno hned několika povinnostmi, jež ve svém souhrnu a v kontextu dalších okolností budí dojem, že sterilizace nebyla promyšleným a déle plánovaným krokem, ale šlo o náhlé rozhodnutí přijaté v okamžiku psychického vypětí žalobkyně necelých 24h před porodem císařským řezem. Soud má přitom za to, a v tomto dává za pravdu žalobkyni, že výše uvedená pravidla měla s ohledem na zásadní povahu sterilizačního zákroku podobným urychleným, neinformovaným a nepromyšleným rozhodnutím zabránit, o čemž svědčí i vyjádření zákonodárce v důvodové zprávě k zákonu č. 297/2021 Sb.
33. Lze shrnout, že okolnosti, na které žalobkyně upozornila v průběhu správního řízení i v žalobě, nasvědčují ve své souvislosti tomu, že rozhodnutí podstoupit sterilizaci nebylo plánované a vzniklo až po přijetí v nemocnici, kde měla žalobkyně podstoupit v poměrně mladém věku náročnou operaci. Toto rozhodnutí, jehož důsledkem byl podstatný zásah do nejtímnější sféry žalobkyně spočívající v nevratné ztrátě reprodukční funkce jejích pohlavních orgánů, tak přijímala na samém sklonku těhotenství a ve stresu z očekávané operace, aniž by měla dle spisu dostatek času jej zvážit nebo aniž by byla jednoznačně poučena, co přesně sterilizace znamená, že jde o operaci, která je nevratná, nebo že tu existují jiné, méně invazivní a zejména dočasné antikoncepční alternativy.
34. Za této situace nebyl naplněn žádný ze tří scénářů vymezených NSS ve shora citovaném rozsudku, kdy je možné žádost o přiznání nároku podle zákona č. 297/2021 Sb. zamítnout. Pro první dva případy nebyly u žalobkyně splněny podmínky, pro třetí případ v řízení chybělo, aby žalovaný v souladu se zásadou materiální pravdy na první pohled hájitelná tvrzení žalobkyně vyvrátil vlastními důkazy o tom, že ve skutečnosti jsou tu jiná objektivní vysvětlení sterilizace než to, které popisuje žalobkyně.

4. Závěr a náklady řízení.

35. Soud přisvědčil žalobkyni, že její souhlas se sterilizací podle podkladů obsažených ve správním spisu nebyl svobodný a prostý omylu ve smyslu § 3 zákona č. 297/2021 Sb. Soud proto zrušil napadené rozhodnutí pro nezákonnost podle § 78 odst. 1 s. ř. s. a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení, v němž bude vázán právním názorem soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). Jeho povinností bude zejména v intencích § 3 zákona č. 297/2021 Sb. znovu zhodnotit okolnosti, které žalobkyně uvedla v žádosti a následně

rozvedla v rozkladu. Zamítnout žádost žalobkyně bude možné pouze tehdy, pokud se správnímu orgánu podaří doložit a prokázat, že existuje jiné objektivní vysvětlení sterilizace žalobkyně než to, které přdestřela ve svých tvrzeních.

36. O nákladech řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně měla ve věci plný úspěch, proto má proti žalovanému právo na náhradu nákladů řízení, jež zahrnují také náklady zastoupení advokátem. Jejich výši soud určil v souladu s vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění účinném ke dni provedení jednotlivých úkonů. Náklady řízení tak tvoří:
- a) Odměna za dva úkony právní služby po 3 100 Kč: převzetí a přípravu zastoupení, sepsí žaloby [§ 7, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. a), d) ve znění účinném do 31. 12. 2024].
 - b) Odměna za jeden úkol právní služby ve výši 4 620 Kč: účast na jednání před soudem [§ 7, § 9 odst. 5, § 11 odst. 1 písm. g) ve znění účinném od 1. 1. 2025].
 - c) Paušální náhrada hotových výdajů 300 Kč za každý ze dvou úkonů učiněných do 31. 12. 2024 (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu ve znění účinném do tohoto data).
 - d) Paušální náhrada hotových výdajů 450 Kč za jeden úkon učiněný od 1. 1. 2025 (§ 12 odst. 4 advokátního tarifu ve znění účinném od tohoto data).
 - e) Částka 2 493 Kč odpovídající DPH v sazbě 21 %, zaokrouhlená na celé koruny nahoru (§ 146 odst. 2 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád), neboť žalobkynin zástupce je registrován k placení DPH (§ 57 odst. 2 s. ř. s.).
37. Žalobkyniny náklady zastoupení advokátem tak činí 14 363 Kč a žalovaný je povinen nahradit je žalobkyni v přiměřené 30denní lhůtě k rukám jejího zástupce (§ 149 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve spojení s § 64 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 6, Brno, a to v tolika vyhotoveních (podává-li se v listinné podobě), aby jedno zůstalo soudu a každý účastník dostal jeden stejnopis. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů je stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz v rámečku Rychlé odkazy – Úhrada soudních poplatků.

Praha 22. května 2024

JUDr. Jaromír Klepš
předseda senátu

USNESENÍ

Městský soud v Praze rozhodl předsedou senátu JUDr. Jaromírem Klepšem ve věci

žalobkyně: **M. R.**

zastoupena advokátem Mgr. Lukášem Hojdnem, LL.B.

sídlem Francouzská 299/98, 101 00 Praha 2

proti

žalovanému: **Ministerstvo zdravotnictví**

sídlem Palackého náměstí 375/4, 128 01 Praha 2

v souvislosti s řízením o žalobě proti rozhodnutí ministra zdravotnictví č. j. MZDR 28573/2024-4/PRO z 29. 11. 2024

takto:

Rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 10 Ad 20/2024-46 se podle § 54 odst. 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, **opravuje** v datu vydání („22. května 2024“) tak, že toto datum je „22. května 2025“, neboť šlo o zjevnou chybu v psaní.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 6, Brno, a to v tolika vyhotoveních (podává-li se v listinné podobě), aby jedno zůstalo soudu a každý účastník dostal jeden stejnopis. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem v týdnu, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost proti opravnému usnesení lze podat pouze z důvodu, že nebyly splněny zákonné podmínky pro provedení opravy (rozsudek NSS č. j. 4 Ads 139/2011-400 z 3. 11. 2011), a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů je stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 2. července 2025

JUDr. Jaromír Klepš
předseda senátu